

БОРОШНОМЕЛЬНІ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ ХЛІБОПЕКАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Дунда С.П.

Наук. керівник - Гуткевич С.О., д.е.н.

НУХТ

Для забезпечення безперебійної роботи хлібопекарних підприємств, задоволення споживачів якісним хлібом та хлібобулочними виробами важливо мати якісну сировину в достатній кількості. Основною сировиною для них є борошно, що виробляють з продовольчого зерна. Україна має достатній потенціал для вирощування та заготівлі продовольчого зерна для виробництва якісного борошна. Щорічна потреба країни в продовольчому зерні, в тому числі для виробництва хліба та хлібобулочних виробів оцінюється від 5,7 до 7 млн. т. Питома вага пшениці у продовольчому споживанні складає 80%, жита – близько 7%.

Аналіз динаміки виробництва борошна в Україні показав, що за період 2000-2009 рр. воно скоротилось на 11%, а в АР Крим зросло на 29%. Збільшення виробництва борошна в АР Крим тісно пов'язано з зростанням валового збору пшениці на 43%. Однак, в урожаї пшениці питома вага продовольчої пшениці складає близько 30%, оскільки сільськогосподарські товаровиробники не зацікавлені у її вирощуванні. Це є великою проблемою щодо виробництва якісного борошна, придатного для випікання хлібобулочної продукції та хліба.

Важливе місце в системі виробництва хлібопродуктів займає система зерносклади. Станом на травень 2009 р. в Україні працює 703 сертифікованих зерносклади з тарифами на послуги приймання, зберігання та відвантаження зерна, з них 20 – в АР Крим. Однак, реалізувати стратегічні рішення у системі забезпечення зерном його споживачів неможливо – частка зберігання зерна в елеваторах України становить близько 37%, що вказує: на дефіцит складських

потужностей для тривалого зберігання зерна; низьку рентабельність послуг зі зберігання; високий ризик.

Переробкою зерна займаються близько 700 підприємств, з них 200 – комбінати хлібопродуктів. Борошномельна галузь використовує не більше 50% наявних потужностей і в ній працюють як крупні борошномельні підприємства, так і малі. Частка великих підприємств виробляє 70% всього борошна України, основними з яких є ЗАТ «Київмлин», ДП «Новопокровський КХП», ВАТ «Дніпромлин», ЗАТ «Донецький КХП №1», ВАТ «Луганськмлин», ЗАТ «Переробник», ВАТ «Сімферопольський КХП», ТОВ «КХП «Тальне».

У структурі споживання борошна близько 85-88 % припадає на хлібопекарню промисловість. Пшеничне та житнє борошно є основною сировиною для роботи хлібопекарних підприємств, які на даний час не задоволені його якістю. Діючі норми і закони (українські стандарти на зерно та пшеничне борошно, прийняті відповідно в 1998 та 1999 рр.) не задовольняють виробників хліба, оскільки є заниженими від необхідного для виробників та споживачів рівня. На державному рівні борошном хлібовиробників забезпечує Аграрний фонд. Якість його сировини не є достатньою для хлібопекарних підприємств, а ціна іноді перевищує комерційні пропозиції. В умовах державного регулювання прибутковості, хлібопекарні підприємства вимушені купувати борошно у держави, але лідерам галузі для підтримання іміджу і лояльності споживачів доводиться докуповувати якісне борошно за ринковою ціною. За оцінками виробників хліба та хлібобулочних виробів, високоякісне борошно виробляють з зерна, вирощеного в АР Крим.

Виробництво хліба та хлібобулочних виробів за період 2000-2009 рр. в Україні, в тому числі і в АР Крим, зменшилось відповідно на 25,9% та 38,8%. Необхідність зростання обсягів продажу борошна та низький рівень рентабельності його реалізації на українському ринку змусили крупних виробників почати або збільшити обсяги реалізації його на зовнішні ринки. Українське борошно є конкурентоспроможним товаром, оскільки ціни вітчизняних виробників нижче рівня цін на зовнішніх ринках. Так, у 2009/10

маркетинговому році Україна експортувала 117 тис. т борошна. У зв'язку з подоланням світової проблеми продовольчої кризи прогнози щодо експорту борошна для українських виробників позитивні. В той же час, борошномельні підприємства одночасно знаходяться під впливом виробників зерна та хлібопекарних підприємств: перші диктують ціни на зерно внаслідок наявності експортно-орієнтованих зернотрейдерів, а другі потребують дешевого борошна внаслідок встановлених державою обмежень.

Необхідність розвитку хлібопекарних підприємств вимагає: забезпечення якісним продовольчим зерном виробників борошна; перейти до вільного ціноутворення на ринках хліба та хлібобулочних виробів, що сприятиме розвитку конкуренції на ринках продовольчого зерна та борошна.